

1. ВЪВЕДЕНИЕ

В системата на социалните ценности опазването на здравето и гарантирането на пълноценното психофизическо развитие на децата и подрастващите е национален приоритет.

“Хигиената на детско-юношеската възраст” („ХДЮВ”), като специалност с преимуществено профилактична насоченост, поставя пред лекаря – специалист по “ХДЮВ” именно тази изключително отговорна задача – да формира при децата и подрастващите, още в старта на живота, когато организъмът расте, съзрява и се развива, такъв комплекс от здравословни навици и стереотипи на живот и поведение, чрез които да се осигури не само добро здравно състояние и пълноценно психофизическо развитие, но и да се изгради достатъчен психофизиологичен потенциал в детския организъм, чрез който да се гарантира възможността за максимална личностна реализация в последващите етапи от живота.

1.1. Наименование на специалността

“Хигиена на детско-юношеската възраст” /ХДЮВ/

1.2. Продължителност на обучение

3 години

1.3. Изисквано базово образование за допускане до обучение по специалност ХДЮВ

Правоспособни медицински специалисти с висше образование на образователно-квалификационна степен „магистър” по специалност “Медицина”.

1.4. Общи положения

В процеса на обучението и подготовката си лекарят-специализант по ХДЮВ трябва да получи съвременни знания в различни области на науката: хигиена, възрастова морфология, възрастова физиология, възрастова психология, педагогика и клинична патология с оглед да се запознае задълбочено със специфичните особености на процесите на растеж, съзряване и развитие на детския и подрастващ организъм и неговите възможности за адаптация както към средата, така и към отглеждането, възпитанието, обучението и труда, да изучи настъпилите отклонения и нарушения във физическото развитие, физическата дееспособност, здравното състояние и заболяемостта под въздействие на условията и факторите на средата и учебно-възпитателния процес, да усвои много и различни хигиенни, здравно-промотивни, медико-профилактични и клинични методи и дейности, подпомагащи санирането на жизнената среда, опазването и

укрепването на здравето състояние и психофизическото развитие на подрастващото поколение.

В теоретичното обучение се отделя особено важно място на физиологичните и хигиенни основи на отглеждането, възпитанието, обучението и труда на децата и подрастващите. Разглеждат се въпросите на физическото възпитание, спорта и закаляването, проблемите, свързани със здравословното хранене, проблемите на хигиенната организация на дневния режим, учебния процес, учебните програми и отдиха на децата и учениците. Отделя се специално място на значението на здравно-хигиенните норми и изисквания към средата, строителството и обзавеждането на детските заведения и училищата, на здравно-хигиенните изисквания към професионалното обучение. Изучава се организацията и законодателно-нормативната уредба на детското и училищно здравеопазване, принципите и методите на медицинското обслужване, насоките на здравето образование и здравето възпитание. Отделя се специално място на общата и специална епидемиология.

В клиничната патология се предвижда изучаването на избрани глави от педиатрията, инфекциозните заболявания, неврологията и психиатрията, офталмологията, оториноларингологията, дерматологията, хирургията и ортопедията, фтизиатрията, гинекологията, като обучението е насочено към поставянето на ранна диагностика и прилагане на своевременно лечение.

По всички горепосочени раздели на теоретичната подготовка се предвиждат практически занятия, целящи усвояването на рутинни и съвременни хигиенни, антропометрични, физиометрични, соматоскопични, функционални, психологични, клинични, статистически и други методи на изследване на психофизическото развитие, здравето състояние, заболяемостта, както и на условията и факторите на обкръжаващата среда.

Обучението се реализира чрез участие в профилактични медицински прегледи, медицински надзор на уроците по физическо възпитание, групова и индивидуална оценка на физическото развитие и физическата дееспособност на различни възрастови групи деца и подрастващи, участие във визитации, в медицинското обслужване, провеждане на колоквиуми, включване в индивидуално обучение, семинари, тематични курсове по СДО и др.

2. Дефиниция на специалността, компетенции и умения

“Хигиената на детско-юношеската възраст” е самостоятелна специалност с преимуществено профилактична насоченост, съществена част от хигиенната наука, включваща в себе си много и различни хигиенни и клинични дисциплини, насочена към изучаване на сложните проблеми на взаимодействие на растящия и развиващ се детски и подрастващ организъм с факторите на жизнената среда и в процеса на обучението, възпитанието и труда на децата и подрастващите, имаща за цел съевременно приложение на адекватни дейности по промоция на здравето, профилактика на болестите, укрепване на психофизическото развитие, ограничаване на заболяемостта и по този начин повишаване и разширяване възможностите на децата и подрастващите за успешна учебна и житейска реализация.

Лекарят-специалист по ХДЮВ трябва да притежава широка компетенция и практически умения в областта на хигиената, възрастовата морфология, физиология, психология, педагогика и клинична патология, да подготвя и прилага комплекс от адекватни санитарно-хигиенни, промотивни и профилактични дейности, да извършва ранна диагностика, диспансеризиране и насочване към съевременно лечение на хронично болните деца и подрастващи.

3. Цел на обучението

Целта на обучението по ХДЮВ е лекарят-специалист да получи широки теоретични и практически познания в областта на хигиената, възрастовата морфология, физиология, психология, педагогика и клинична патология и да придобие практически умения в проучването и оценката на степените и възможностите за оптимална адаптация на детския и подрастващ организъм към учебно-възпитателния процес, да изготвя и прилага подходящи методи и дейности за опазване и укрепване на здравето състояние, психофизическото развитие и ограничаване на заболяемостта в детско-юношеската възраст.

4. Обучение

4.1. У Ч Е Б Е Н П Л А Н по специалността “Хигиена на детско-юношеска възраст”/”ХДЮВ”/

<u>Тематична програма</u>	<u>продължителност</u>
1. Раздел “Обща част” –	- 3 мес.
2. Раздел “Специална част” –	- 11 мес.
3. Раздел “Други специалности”	
• избрани глави от педиатрията-	- 7 мес.
• избрани глави от хирургията и ортопедията -	- 1/2 мес.
• инфекциозни заболявания и епидемиология -	- 1 1/2 мес.
• избрани глави от неврологията и психиатрията -	- 1 мес.
• избрани глави от офталмологията-	- 1/2 мес.
• избрани глави от оториноларин- гологията -	- 1/2мес.
• кожни и паразитни заболявания -	- 1/2мес.
• гинекологични заболявания-	- 1/2мес.
4. Раздел “Организация на училищното здравеопазване и социална медицина”-	- 5 мес.
5. Самостоятелно разработване на научно-практическа задача по даден проблем от ХДЮВ -	- 5 мес.

ОБЩ СРОК НА ОБУЧЕНИЕ - 36 месеца /3 години/

4.2. УЧЕБНА ПРОГРАМА

4.2.1. Теоретична част

ОБЩА ЧАСТ

1. Предмет и задачи на ХДЮВ. Причини за обособяването ѝ като самостоятелна научна дисциплина. Основни направления. Взаимовръзката ѝ с други сродни научни дисциплини. Възрастов контингент и обекти подлежащи на научно-изследователско и научно-приложно проучване.
2. Възрастови морфологични и физиологични особености на децата и юношите – основа на хигиената на детската и юношеската възраст.
  - 2.1. Особености в растежа и развитието на децата и юношите. Закономерности и фактори. Периодизация в развитието на децата и юношите. Съвременни теоретични схващания за периодизацията. Биологична възраст – критерии.
  - 2.2 Основни показатели на физическото развитие и физическата дееспособност на децата и юношите. Методики за изследване на физическото развитие и физическата дееспособност. Оценка и анализ на промените в тези показатели.
  - 2.3. Възрастови морфологични и физиологични особености на нервната система. Особености на висшата нервна дейност. Типове висша нервна дейност. Динамичен стереотип.
  - 2.4. Особености в развитието на сетивните органи: зрителен, слухов, вкусов, обонятелен и ролята им в процеса на обучението.
  - 2.5. Особености в развитието на опорно-двигателния апарат. Развитие на гръбначния стълб. Особености на моториката в детската и юношеската възраст. Влияние на хиподинамията в детската и юношеската възраст.
  - 2.6. Възрастови морфологични и функционални особености на развитието на сърдечно-съдовата система. Нарастване и изменение на сърцето през различните възрастови периоди. Особености в развитието на кръвоносните съдове. Кръвно налягане – динамика на ударния и минутен обем. Особености на кръвта и кръвообразуването.
  - 2.7. Възрастови морфологични и физиологични особености на дихателната система. Белодробни обеми и белодробна вентилация. Особености на газообмена при децата и юношите.
  - 2.8. Кожата като комплексен анализатор при човека и ролята ѝ за терморегулацията на децата и юношите.

- 2.9. Храносмилателна система и особености в развитието ѝ.
- 2.10. Особености на обмяната на веществата през различните възрастови периоди в детско-юношеската възраст.
- 2.11. Отделителна система и нейното морфо-физиологично развитие в детско-юношеската възраст.
- 2.12. Жлези с вътрешна секреция и тяхното значение през периода на детството и юношеството. Периоди на пубертетното развитие – физиология и значение. Особености.
- 2.13. Психологична характеристика на възрастовите периоди в развитието на децата и юношите.
- 2.14. Проблеми на медицинската генетика в детско-юношеската възраст. Генетични фактори и тяхната роля за смущенията в соматичното, половото и интелектуално развитие на децата и юношите. Методи за генетично изследване на човека. Задачи на медико-генетичната консултация.
- 2.15. Имунологични процеси – имунен апарат, имунни реакции, алергични процеси, автоимунни процеси.

СПЕЦИАЛНА ЧАСТ

1. Хигиена на обучението и възпитанието

- 1.1 Организация на детското и училищно здравеопазване в РБългария. Основни задачи при медицинското обслужване на децата и учениците.
- 1.2. Адаптация на децата и подрастващите към училищното обучение – социално-психологически и хигиенни критерии и фактори за определянето ѝ.
- 1.3. Състояние на училищната система – конфликти, стрес, кризи, психосоциални интервенции. Здравословно поведение.
- 1.4. Физиологични и хигиенни основи на ученическия труд.
- 1.5. Работоспособност. Условия за високоефективен умствен и физически труд. Умора и преумора.
- 1.6. Дневен режим на ученика. Биоритмологични принципи за рационалната му организация. Основни режимни моменти.
- 1.7. Училищна зрелост на учениците. Критерии за определянето ѝ. Биологични и психосоциални предпоставки за успеваемостта на учениците.
- 1.8. Здравно-хигиенни изисквания при използването на персонални компютри в обучението и извънучебните дейности на учениците.
- 1.9. Хигиенни изисквания и норми при професионалното образование и обучение на учениците. Възрастова чувствителност и особености в

реактивността на подрастващия организъм под влияние на факторите на производствената среда.

1.10. Законодателство за осигуряване на здравословни и безопасни условия на труд при подрастващите. Нормативни актове. Профилактика на травматизма.

1.11. Хигиенни изисквания към учебниците и учебните помагала - полиграфическо и техническо оформление. Хигиенни норми при четене и писане. Дисграфии, дислексии, леворъчие в училищна възраст.

1.12. Медико-биологични основи на училищната и професионалната ориентация и консултация.

1.13. Физиологични и хигиенни основи на физическото възпитание и спорта при децата и юношите. Тренировка. Физиология на тренировъчния процес. Хигиенни изисквания.

1.14. Физиологични и хигиенни основи на гимнастиката, леката атлетика, плуването, спортните игри и др.

1.15. Медико-педагогически контрол на уроците по физкултура/спорт в училище и на тренировките по спортни занимания за ученици.

1.16. Закаляване в детската и юношеска възраст. Принципи, форми и методи.

1.17. Хигиенни изисквания към организацията и провеждането на детския и ученически отдих и туризъм. Хигиенни проблеми и препоръки.

1.18. Медицински и психо-педагогически особености при отглеждането, възпитанието и обучението на деца и юноши в неравностойно социално, семейно и здравно положение. Здравно-хигиенни изисквания към средата и режима на Домовете за деца и юноши.

2. Физиологични и хигиенни основи на храненето

2.1. Рационално хранене. Актуални проблеми.

2.2. Физиологични потребности на детския и подрастващ организъм от основни хранителни вещества и продукти. Норми.

2.3. Хранене в яслена, предучилищна и училищна възраст. Особенности.

2.4. Режим на хранене. Ученически закуски.

2.5. Методи за изучаване на храненето в детските колективи. Меню-разкладка.

2.6. Контрол на хранителните обекти в учебно-възпитателните заведения и училища. Норми. Изисквания. Текущо поддържане.

2.7. Хранителни отравяния. Профилактика на хранителните отравяния.

3. Хигиенни изисквания към строителството, средата и обзавеждането на учебно-възпитателните заведения и училищата

3.1. Условия за разположение на учебните сгради и изисквания към терените. Необходим брой площадки, съоръжения и дворно място.

3.2. Хигиенни изисквания към строителството и обзавеждането на детски ясли и детски градини. Хигиенни изисквания към детските играчки.

3.3. Хигиенни изисквания към училищни сгради и съоръжения. Вид и брой помещения. Норми за проектиране.

3.4. Хигиенни изисквания към микроклимата и въздушната среда в учебно-възпитателните заведения и училищата: температура, влажност, движение на въздуха, йонизация, микроорганизми, въглероден двуокис. Методи за определянето им.

3.5. Хигиенни изисквания към естественото и изкуственото осветление в учебно-възпитателните заведения и училищата. Източници на осветление. Норми.

3.6. Хигиенни изисквания към вентилацията и отоплението на учебно-възпитателните заведения и училища.

3.7. Хигиенни изисквания към водоснабдяването и канализацията на учебно-възпитателните заведения и училищата. Норми.

3.8. Хигиенни изисквания към комуникационни и обслужващи площи.

3.9. Основни изисквания при изработването и функционалните размери на училищните мебели. Групи мебели в зависимост от ръста на децата и юношите.

3.10. Хигиенни изисквания към обзавеждането и инструментариума при практическото обучение на учениците.

КЛИНИЧНИ СПЕЦИАЛНОСТИ

1. Педиатрия /избрани глави/

1.1. Инфекции на горните дихателни пътища. Диагноза, диференциална диагноза, лечение и профилактика.

1.2. Пневмонии. Класификация. Хронични пневмопатии. Диагноза, лечение и профилактика. Диспансеризация.

1.3. Бронхиална астма. Значение на неврогенните, алергични и инфекциозни фактори в патогенезата на заболяването. Профилактика.

1.4. Ревматизъм. Етиопатогенеза и особености на протичането в различните възрастови периоди. Лечение. Първична и вторична профилактика. Диспансерно наблюдение.

1.5. Придобити кардиопатии. Профилактика.

1.6. Диагностика на вродените кардиопатии.

- 1.7. Ювенилна хипертония. Промоция и профилактика.
- 1.8. Колагенови заболявания. Профилактика.
- 1.9. Гломерулонефрити. Етиология, диагностика, лечение и профилактика. Хроничен нефрит.
- 1.10. Пиелонефрити. Промоция и профилактика.
- 1.11. Гастрити, гастродуоденити. Язвена болест. Етиология, диагноза, лечение и профилактика.
- 1.12. Ентероколити. Профилактика.
- 1.13. Хепатити. Профилактика и лечение.
- 1.14. Анемии при децата и юношите. Лечение и профилактика.
- 1.15. Левкози. Ранна диагностика, клиника, лечение.
- 1.16. Захарен диабет в детско-юношеска възраст – разпространение, форми, възможности за лечение и профилактика.
- 1.17. Струма. Тиреотоксикоза. Профилактика на гушавостта в училище.
- 1.18. Затлъстяване. Профилактика.
- 1.19. Патология на пубертетната възраст. Ранен и късен пубертет.
2. Туберкулоза при децата и юношите.
  - 2.1. Заболеваемост и смъртност. Етиология и патогенеза. Клинични форми.
  - 2.2. Етапно лечение на детската туберкулоза. Профилактика. БЦЖ-ваксинация. Химиопрофилактика. Наблюдение и профилактика на контактните деца.
3. **Хирургия и ортопедия /избрани глави/**
  - 3.1. Лошо телодържане и гръбначни изкривявания в детско-юношеската възраст. Разпространение, форми и степени. Лечение. ЛФК.
  - 3.2. Други физически недъзи – посттравматични, постоперативни, луксацио коксе конгенита, пес планус, болест на Пертес. Диспансерно наблюдение, лечебна физкултура, физиотерапия и рехабилитация.
  - 3.3. Важни хирургически заболявания в детско-юношеска възраст: остър и хроничен апендисит, илеус, херния инкарцерата и др. Ранна диагностика. Диференциална диагноза.
  - 3.4. Остър корем в детската възраст. Етиология. Диагноза. Диференциална диагноза.
  - 3.5. Училищен и спортен травматизъм. Разпространение, форми, степени. Възможности за профилактика. Организация на ефикасна долекарска и лекарска помощ.
  - 3.6. Крипторхизъм. Лечение.

4. Инфекциозни заболявания /избрани глави/

- 4.1. Бактериална дизентерия. Разпространение, епидемиология. Характеристика на причинителите. Източници на инфекция. Типове епидемии. Клиника. Лечение. Основни мерки за борба в учебно-възпитателните заведения и училищата.
- 4.2. Хранителни токсикоинфекции. Профилактика.
- 4.3. Полиомиелит и полиомиелитоподобни заболявания. Епидемиология. Източници на инфекция. Клиника. Лечение. Профилактика.
- 4.4. Стрептококови инфекции. Скарлатина. Епидемиология. Профилактика в детските заведения и училищата.
- 4.5. Морбили. Рубеола. Варицела. Епидемиология. Профилактика.
- 4.6. Паротит. Лечение. Профилактика.
- 4.7. Грип и други респираторни вирусни инфекции. Епидемиология. Клиника. Лечение. Основни мерки за борба и профилактика в детските заведения и училищата.
- 4.8. Дифтерия. Епидемиология. Клиника. Лечение. Мероприятия за ликвидиране на дифтерията. Профилактика в детските заведения и училищата.
- 4.9. Коклюш. Епидемиология. Източници на инфекция. Клиника. Лечение. Особенности на профилактиката в детските заведения и училищата.
- 4.10. Енцефалити. Енцефаломенингити. Профилактика.
- 4.11. СПИН. Профилактика. Проблеми и организиране на психосоциалната адаптация.
- 4.12. Хелминтози. Паразитози. Разпространение. Жизнени цикли на хелминтите. Постоянни, междинни и допълнителни носители. Био и гео хелминти. Основни принципи при борба с хелминтите и паразитите в детско-юношеската възраст.
- 4.13. Най-разпространени хелминтози при децата: аскаридоза, ентеробиоза, хименолепидоза. Клиника. Лечение. Профилактика. Ролята на санитарно-хигиенния режим за ликвидиране на ентеробиозата и хименолепидозата.

5. Епидемиология /избрани глави/

- 5.1. Принципи на борба със заразните заболявания, актуални проблеми и тенденции. Профилактика.
- 5.2. Учение за инфекцията и имунитета от позицията на епидемиологията. Характеристика на причинителите на заразните болести. Пътища за разпространение: еволюция и изменчивост на причинителите. Възприемчивост на организма.

- 5.3. Източници на зараза. Здрави заразноносителни.
- 5.4. Класификация на заразните заболявания.
- 5.5. Характеристика на епидемичния процес при въздушно-капковите инфекции.
- 5.6. Епидемиология на грип, дифтерия, брусница, коклюш, паротит. Епидемичен менингит.
- 5.7. Кореман тиф, бактериална дизентерия. Профилактика.
- 5.8. Епидемиология на хранителните токсикоинфекции. Профилактика.
- 5.9. Епидемиология на чревните инфекции. Профилактика.
- 5.10. Епидемиология на стрептококовите заболявания. Профилактика.
- 5.11. Епидемиологично проучване – етапи. Анализ на епидемиологичното проучване.
- 5.12. Дезинфекция и стерилизация. Съвременни средства и методи – физически, механически и химически. Форми и начини на приложение.
- 5.13. Дезинсекция. Основни средства. Класификация и характеристика. Дезинсекция при отделни видове насекоми.

6. Неврология и психиатрия /избрани глави/

- 6.1. Личностни особености на децата и юношите и връзката им с психичното здраве.
- 6.2. Ролята на биологичните и социални рискови фактори за психическото развитие и училищната адаптация. Специфични нарушения в училищните умения – диагностика и възможности за преодоляването им.
- 6.3. Разстройство на психическото развитие. Психози в училищна възраст.
- 6.4. Поведенчески и емоционални разстройства в детската и юношеската възраст.
- 6.5. Специфична психологична симптоматика и синдроми в детската и юношеската възраст.
- 6.6. Епилепсия. Етиология. Клинични форми. Проблеми за училищната адаптация и професионалното ориентиране на епилептично болни деца и юноши.
- 6.7. Разстройства на интелектуалното развитие. Умствено изоставане. Степени. Значение на педагогическите мероприятия при тези разстройства. Ролята на трудовата терапия и професионалното ориентиране.
- 6.8. Разстройства на зависимостите. Възможности за профилактика.
- 6.9. Психохигиена и психопрофилактика в училищна възраст. Дефиниция. Предмет. Задачи. Рискови фактори.

6.10. Общество и здравна сигурност при деца и ученици. Насилие, малтретиране, трафик на деца и др.

7. Офталмология /избрани глави/

7.1. Рефракционни аномалии в детско-юношеската възраст. Етиология и патогенеза. Връзка с условията на обучението. Профилактика.

7.2. Очен травматизъм в детско-юношеската възраст. Видове профилактика.

7.3. Конюнктивити. Етиология. Клиника. Лечение. Профилактика.

8. Оториноларингология /избрани глави/

8.1. Намаляване на слуховата острота. Методи на изследване. Причини. Клинични форми и степени. Медико-педагогически мероприятия при обучение на деца и юноши с намалена слухова острота.

8.2. Говорни смущения у децата и юношите. Етиология. Лечение, Профилактика. Медико-педагогически мероприятия.

8.3. Отити. Етиология. Клиника. Лечение. Профилактика.

8.4. Тонзилити. Ларингити. Профилактика.

9. Дерматология и паразитология /избрани глави/

9.1. Пиодермии в детско-юношеската възраст. Причини, лечение, профилактика.

9.2. Дерматити в детско-юношеската възраст. Етиология, лечение, профилактика.

9.3. Младежко акне. Етиология. Лечение.

9.4. Екземи. Видове. Лечение.

9.5. Паразитни заболявания на кожата и косата: скабиес, трихофитии и др.

9.6. Проблеми при кожно-венерически заболявания в училищна възраст.

10. Гинекология /избрани глави/

10.1. Гинекологични заболявания в детската и юношеска възраст.

11. Социална медицина и организация на здравеопазването /избрани глави/

11.1. Организация на детското и училищното здравеопазване.

11.2. Състояние и задачи на детското и училищното здравеопазване.

11.3. Историческо развитие на училищната хигиена у нас.

11.4. Преустройство в структурата, организацията, формите и методите на лечебната и профилактична помощ на децата и учениците. Задачи на медицинските специалисти в учебно-възпитателните заведения и училищата.

11.5. Основни документи по организация на детското и училищно здравеопазване.

11.6. Основни демографски показатели. Възрастова структура на населението. Раждаемост, смъртност и естествен прираст. Видове заболяемост.

11.7. Методи за анализ и оценка на здравето състояние на подрастващите. Етапи, план и програма на статистическото изучаване. Видове статистически анализи.

11.8. Учет и отчетност при медицинското обслужване на децата и юношите.

11.9. Здравни изисквания към организацията и провеждането на профилактичните прегледи при деца от 0 до 18 години и тяхното диспансерно наблюдение.

11.10. Здравни изисквания към висши училища, ученически и студентски общежития, школи и центрове за работа с деца.

11.11. Здравно образование и здравно възпитание. Задачи, форми, методи и средства. Главни насоки на здравно образование.

4.2.2. Практическа част на Учебната програма по “ХДЮВ”

а/ Списък и брой на манипулациите и изследванията, които специализантът задължително трябва да извърши и овладее

1. В областта на хигиената и епидемиологията

1.1. Изследване на антропометричните показатели на възрастови групи деца и юноши /5-18 год./. Оценка на физическото им развитие. Определяне и видове телодържане. Гръбначни изкривявания на групи ученици.

1.2. Изследване на възрастови групи подрастващи /момичета и момчета/ за установяване степента на пубертетното им развитие /11-18 год./. Оценка /по Танер/.

1.3. Комплексна оценка за училищна зрелост на 6-7 годишни деца, постъпващи на обучение в училище.

1.4. Хигиенна оценка на учебните занятия. Здравни изисквания при изготвяне и спазване седмичните разписания на учебните занятия. Индивидуална и групова оценка на работоспособността на учениците чрез хронометраж, дозирана учебна натовареност, латентния период на зрително и слухово-моторна реакция, устойчивост на ясното виждане, тремометрия, тепинг-тест, реактивност на сърдечно-съдовата система /проба на Мартине/ и др.

- 1.5. Провеждане на медико-педагогически контрол на часовете по физкултура/спорт и тренировките по различни видове спорт. Оценка на ефективността им. Хигиенна оценка на физическото възпитание, спортуването и тренирането в детски заведения и училища. Усвояване на функционални проби за дозиране на физическото натоварване при оценка на капацитета на сърдечно-съдовата и дихателната системи.
- 1.6. Хигиенна оценка на основните моменти на целодневния дневен режим чрез наблюдение, хронометраж и анкета.
- 1.7. Хигиенна оценка на храненето в конкретно детско заведение или училище.
- 1.8. Хигиенна оценка на разположението на училищата и детските заведения в плана на района и града. Анализ на типовите планове за строеж на детски заведения и училища.
- 1.9. Хигиенна оценка на отоплението, водоснабдяването и канализацията на дадено детско заведение или училище.
- 1.10. Оценка на типовото обзавеждане на детски градини, детски ясли, средни образователни училища, професионални училища, професионални гимназии и компютърни кабинети.
- 1.11. Хигиенна оценка на учебниците, учебните помагала и детските играчки.
- 1.12. Епидемиологичен обобщен анализ на заболяемостта на определена възрастова група деца и юноши.
- 1.13. Етапи, план и програма на конкретно статистическо изучаване в областта на ХДЮВ.

2. В областта на педиатрията и другите клинични дисциплини

- 2.1. Усвояване на съвременните методи за клинична диагностика и терапия в педиатрията и другите клинични дисциплини.
- 2.2. Участие във визитации, демонстрации, семинари и тематични занимания в различните клинични дисциплини.
- 2.3. Пряко участие във физиотерапевтичните и рехабилитационни мероприятия и в работата на групата по ЛФК и кинезитерапия.

4.3. ЗАДЪЛЖИТЕЛНИ КОЛОКВИУМИ

по специалността “Хигиена на детската и юношеска възраст”

/'ХДЮВ'/

и График за прилагането им

1 Колоквиум – Възрастови морфологични и физиологични особености на децата и подрастващите

Провежда се на 3 месец след началото на специализацията

2 Колоквиум – Хигиена на обучението и възпитанието на учениците

Провежда се на 6 месец след началото на специализацията

3 Колоквиум – Хигиенни и физиологични основи на физическото възпитание и спорта на децата и подрастващите. Закаляване.

Провежда се на 9 месец след началото на специализацията

4 Колоквиум – Физиологични и хигиенни основи на храненето на децата и подрастващите

Провежда се на 12 месец след началото на специализацията

5 Колоквиум – Хигиенни изисквания към строителството, средата и обзавеждането на детските заведения и училищата

Провежда се на 15 месец след началото на специализацията

6 Колоквиум – Избрани глави от педиатрията

Провежда се на 23 месец след началото на специализацията

7 Колоквиум – Организация на детското и училищното здравеопазване. Здравно образование и здравно възпитание.

Провежда се на 27 месец след началото на специализацията